

SPIS TREŚCI

■ ODDZIAŁY MJR. HIERONIMA DEKUTOWSKIEGO „ZAPORY” I ALEKSANDRA RUSINA „OLKA”, DOBRYNIN (PRZYSIÓŁEK RUDA), POW. MIELEC, SIERPIEŃ 1946 R. FOT. AIPN (KOLEKCJA M. PAWEŁCZAKA)

ŻOŁNIERZE WYKLĘCI

Piotr Niwiński – 5 Wileńska Brygada AK na Pomorzu

Po raz trzeci w polu 3

Paweł Wąs – Porucznik Marian Pluciński „Mścisław”

Ofiara sądu doraźnego Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego 13

Karol Polejowski – Halinka i Zdzisiek – historia pewnego zdjęcia 24

Pod koniec marca lub na początku kwietnia 1946 r. w sopockim zakładzie fotograficznym „Foto – Sztuka” dwoje młodych ludzi zrobiło sobie wspólne zdjęcie. Widzimy na nim siedzącą młodą dziewczynę, a obok stojącego młodzieńca w mundurze oficera Wojska Polskiego. To Halina Oktabiańczyk (inna forma nazwiska Oktabijańczyk) i Zdzisław Badocha „Żelazny”, który jako oficer 5 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej mjr. „Łupaszki” stanie na czele szwadronu i nie pierwszy już raz w swoim młodym życiu rozpocznie walkę z kolejnym okupantem ziem polskich – Sowietami i polskimi komunistami.

Mirosław Surdej – Rajd „Zapory” po Rzeszowszczyźnie 32

Grzegorz Ostasz – IV Zarząd Główny

Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” w roku 1947

Od wyborów do zdrady 44

Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski – Podziemie obozu narodowego

na Mazowszu, czyli historia na przekór stereotypom 59

Michał Ostapiuk – „Chrobry” spod Ostrołęki
Plutonowy Edmund Chrostowski
(1925–1949) 72

SYLWETKI

Jarosław Szarek – „Pierwszy szedł Wojtek
Ziemiński” 81

WSPOMNIENIE

Ks. Jarosław Wąsowicz – Opozycjonista,
bard, naukowiec
Andrzej Kołakowski (1964–2025) 95

KOMENTARZE HISTORYCZNE

Mirosław Szumiło – Pokój ryski 1921
– traktat niewykorzystanej szansy 105

Adam Hlebowicz – Polacy i Kościół katolicki
w ZSRS po traktacie ryskim 116

Traktat ryski jest jednym z najważniejszych dokumentów polskiej
dyplomacji XX w. Jego postanowienia ustalały wschodnie granice
odrodzonej Rzeczypospolitej, zapewniały o powrocie do macierzy
wieluset tysięcy naszych rodaków, miały także gwarantować
prawa do języka i kultury polskiej tym osobom, które z różnych
powodów musiały pozostać po bolszewickiej stronie.

Maciej Zakrzewski – Konstytucja
marcowa 1921 roku
Ustrojowy falstart 128

Marek Klecel – Pisarz, którego nie było?
Józef Wittlin (1896–1976) 138

KSIĄŻKI

Tomasz Szturo – Brzemień mitu, czyli rzecz
o marszałku Piłsudskim 150

Agnieszka Kowalczyk, *Józef Piłsudski. Pisarz*,
Wydawnictwo Instytutu Pamięci Narodowej
i Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji,
Warszawa 2019, 600 s.
(Seria „Literatura i Pamięć”).

Kolegium:

dr Wojciech Frazik, Adam Hlebowicz,
dr Kazimierz Krajewski,
dr hab. Mariusz Krzysztosiński,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
prof. Piotr Niwiński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz,
ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813,

wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),

Jakub Gołębiewski

(jakub.golebiewski@ipn.gov.pl),

Kinga Hałacińska

(kinga.halacinska@ipn.gov.pl),

Romuald Niedzielko – zastępca redaktora naczelnego

(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),

Jan M. Ruman – redaktor naczelny

(jan.ruman@ipn.gov.pl),

Anna Zechenter

(anna.zechenter@ipn.gov.pl),

Piotr Życieński – fotoreporter

Projekt graficzny,

projekt okładki i łamanie:

Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres do korespondencji:

ul. Kurtyki 1, 02-676 Warszawa

Kolportaż:

Tel. 22 544-57-19

(joanna.pszczota@ipn.gov.pl)

Druk:

Drukarnia Leyko Sp. o.o.

Na okładce:

Mjr Zygmunt Szendzielarz „Łupaszka”
i por. Marian Pluciński „Mścisław”.

Fot. AIPN